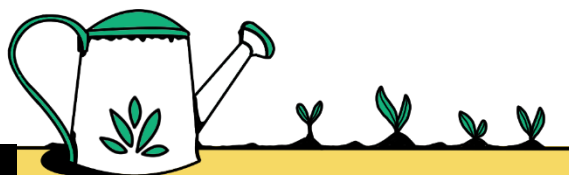

OMA BOXI

ARJEN OSALLISUUDEN KORTIT

nuoren ja omaohjaajan väliseen työskentelyyn

Valtion
koulukodit

TAUSTAT

Oma Boxi –työvälineen taustalla on ARJEN OSALLISUUDEN TYÖKALUT - valtion koulukotien ja Pesäpuu ry:n yhteinen kehittämisprosessi vuosina 2019-2020. Tarkoituksena oli luoda osallistava prosessi, jossa ei tuoda valmista vaan kehitetään uutta yhdessä. Näin syntyi Oma Boxi.

Kokemustieto:

- Koulukodeissa olevien nuorten haastattelut ja nuorten kanssa työskentelyt sekä Valtion koulukotien ohjaajien näkemykset.
- THL:n kouluterveyskysely 2019
- Kehittämistyöhön on otettu mukaan myös Pohjolakodin (OmaPoko-kehittämishanke 2019-20) sekä muiden sijaishuollossa asuvien/asuneiden nuorten ajatuksia esim. Pesäpuu ry:n kautta.

Ammatillinen / teoreettinen tietopohja:

- YK:n lapsen oikeuksien sopimus, lastensuojelulaki ja rikoslaki.
- Väkivaltatietoinen ja traumainformoitu työote
 - STM 2020: Väkivallaton lapsuus - toimenpidesuunnitelma lapsiin kohdistuvan väkivallan ehkäisystä 2020–2025
 - Traumaterapiakeskus 2019: Vakautumisopas terapeuteille ja traumatisoituneille
- Ratkaisu- ja voimavarakeskeisyys
- Osallisuus ja toimijuus nuoren hyvinvoinnin vahvistajina
- Positiiviset tunnetaidot ja muutosmyönteisyys
- Nuorten vaikuttamismahdollisuuksien ja palautekultuurin edistäminen

Yhteiskehittämisen tuloksena syntyi uudenlainen arjen osallisuuden työväline:
Oma Boxi – nuoren ja omaohjaajan väliseen työskentelyyn.

Oma Boxi sisältää:

- Mustan tukevan boxin – musta laatikko
- Oma Boxi -logotarran
- 3 pakkaa, 65 korttia:
 - Ohjaajapakka
 - Lastensuojelutietous
 - Duunia & hommia
- Nuoren Oma Boxi –vihon + logotarran
- Tulostetaan ilmaiseksi Pesäpuun verkkokaupasta
 - Nuoren osallisuusmatriisiin
 - Passit

TAVOITTEET

Oma Boxi –työväline on tarkoitettu nuoren ja hänen omaohjaajansa väliseen vastavuoroiseen vuorovaikutukseen.

TUTUSTUMINEN

Tutustuminen luo pohjan luontevalle vuorovaikutukselle.

YMMÄRTÄMINEN

Oman elämän ymmärtäminen on yksi muutoksen moottori.

TAITOJEN SYVENTÄMINEN

Arvostavan ja toivoo herättävän kohtaamisen kautta taidot vahvistuvat.

TIEDON SAAMINEN

Kortteihin kuuluvien tehtävien avulla nuori saa tietoa eri asioista sekä taitoja omaan elämäänsä.

- Boxissa olevat kortit ovat esisijaisesti tarkoitettu nuoren ja hänen omaohjaajansa väliseen vuorovaikutukseen. Kortteja voi soveltaa myös esim. sosiaalityöntekijän tapaamisiin tai perhehoidossa olevien nuorten kanssa työskentelyyn.
- Korttien kuvituksesta vastaa Riikka Ahlfors ja graafisesta ilmeestä Lahja Kallinen.

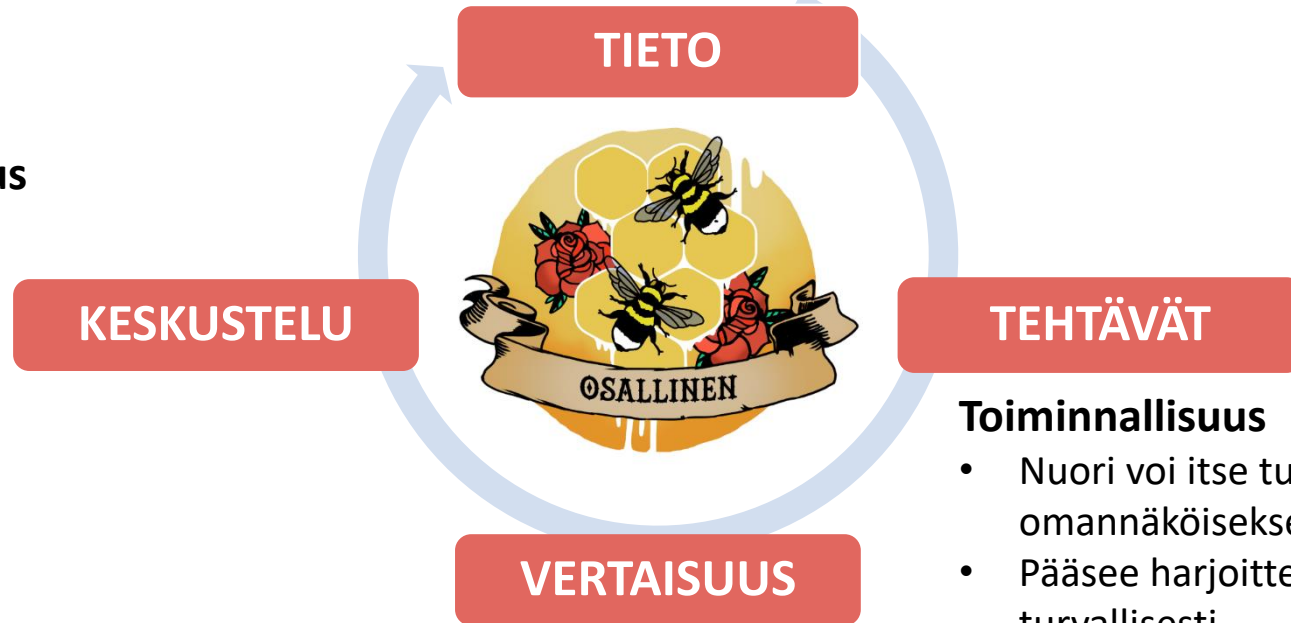
ELEMENTIT

Kuntouttava vuorovaikutus

- Asioiden puheeksi ottaminen
- Empatian vahvistaminen
- Vastavuoroista, ammatillisesti johdettua
- Yhteinen ihmettely ja pohdinta
- Nykyisyydessä olevien haasteiden käsitteleminen

Psykoedukaatio

- Psyykkinen hyvinvointi
 - Nuoren mielen hyvinvoinnin tukeminen tiedon avulla
- Toimintakyvyn vahvistaminen ja ylläpitäminen
 - Uusien asioiden oppiminen
 - Asioille tulee ymmärrystä ja sitä kautta myös nimi

Nuorilta nuorille

- Kortit on kehitetty pääosin nuorten kokemustiedon pohjalta.
- "En ole yksin."
- Toisen nuoren ajatuksia on helpompi ottaa vastaan

Toiminnallisuus

- Nuori voi itse tuunata laatikon ja vihon omannäköisekseen.
- Pääsee harjoittelemaan tärkeitä asioita turvallisesti
- Taitojen ja valmiuksien oppimista
- Elämäntaitojen (uudelleen) opettelemista

Kuinka lähden käyttämään Oma Boxi kortteja arjen työssä?

SINISET KORTIT –LASTENSUOJELUN PAIKKA JA OIKEUDET

- Tietouden vieminen nuorille heidän oikeuksistaan.
- Esimerkkikortteja, joista voi aloittaa.

VIHREÄT KORTIT –OMAOHJAAJATYÖSKENTELY

- Kuinka käytän kortteja uuden nuoren kanssa?
- Entä jo tutun nuoren kanssa?

PUNAISET KORTIT –DUUNIA& HOMMIA

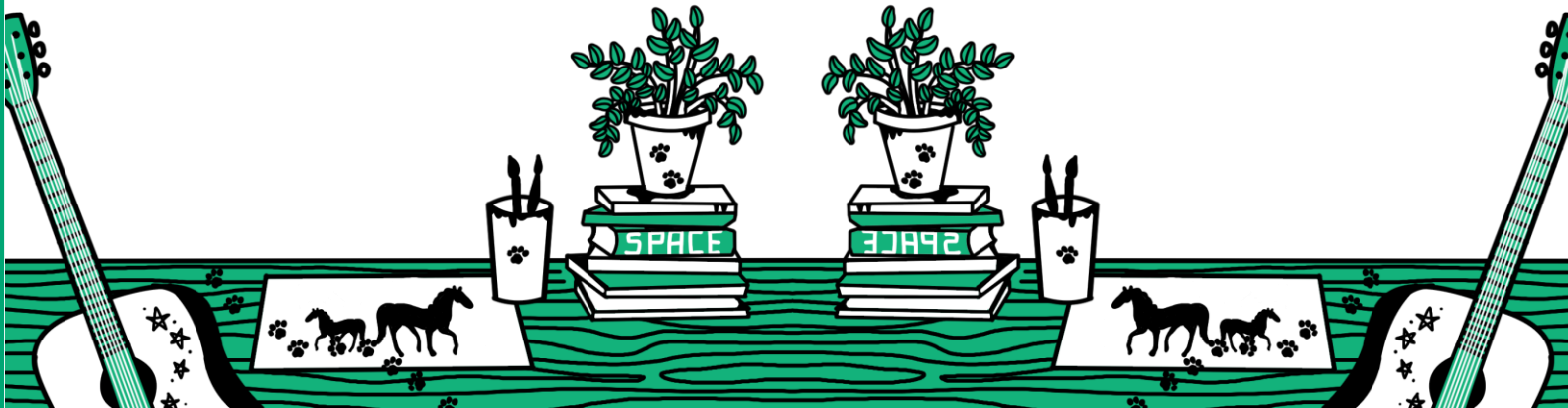
- Kuinka lähteä viemään korttien teemoja nuorten tietoon?

TUTUSTU KORTTEIHIN OMAN ELÄMÄNTARINASI KAUTTA

Näin pystyt hyödyntämään kortteja paremmin.

- Voit saada ymmärrystä siitä, miten joistakin asioita on helpompaa puhua kuin toisista.
- Voit löytää sanoja ja tapoja, miten asioista on hyvä puhua juuri sinun nuoresi kanssa. Näin nuori ymmärtää kortin sanoman paremmin.
- Saat kosketuksen siihen, millaisista lähtökohdista ja arvoista käsin käsittelet asioita.
- Otamme mielellämme vastaan palautetta työskentelystäsi nuorten kanssa.

Onnea matkalle!

LASTENSUOJELUPAKKA

1. YK:n lapsen oikeuksien sopimus
2. Oikeudet ja velvollisuudet
3. Osallisuus
4. Sosiaalityöntekijä
5. Oma sosiaalityöntekijä
6. Pärjään palaverissa
7. Avo- ja sijaishuolto
8. Huostaanotto
9. Rahat & varat
10. Hatkassa
11. Rajoitustoimenpiteet
12. Rikos & rangaistus
13. Jälkihuolto
14. Nuorelle

**Edetään
numerojärjestyksessä.
Kortit täydentävät
toisiaan.**

LASTENSUOJELUPAKKA

1 LASTEN-
OIKEUS

OIKEUS

Elää turvassa
Huolenpitoon ja hoitoon
Tuntea hellyyttä
Kasvaa omaan tahtiin
Olla oma itsensä
Olla samanarvoinen kuin muut
Sanoa mielipiteensä ja vaikuttaa
Tietää ja saada tietoa
Oppimiseen ja koulunkäyntiin
Leikkiin, vapaa-aikaan ja lepoon

YK:N LAPSEN OIKEUKSIEN SOPIMUS (LOS)
Tiesitkö tämän lapsen oikeuksien sopimuksesta?
Sopimus koskee jokaista alle 18-vuotiasta. Se kertoo mitä lapset tarvitsevat voidakseen elää hyvää elämää. Valtion on taattava mahdollisimman hyvät edellytykset lapsen kehitykselle.

Lapsen oikeudet ovat sinua varten. Sinulla on oikeus erityiseen suojeluun. On tärkeää, että sinusta huolehtivat aikuiset tuntevat lapsen oikeudet ja niitä koskevat velvollisuudet. Lasten oikeudet ovat aikuisten velvollisuuksia.

VINKKEJÄ

Yhteisökeskustelu työntekijöiden kesken oikeuksista

- Toteutuvatko lasten oikeudet sijaishuoltopaikassamme?
- Kuinka itse edistän niitä?
- Toimimmeko työyhteisönä samalla tavalla/tasapuolisesti?
- Onko jotain missä voimme kehittyä?

Tiedon lisääminen lapsen oikeuksista nuorille

- Kortin 1. oikeuksien läpikäynti nuorten kanssa.
- Uuden nuoren kanssa heti sijoituksen alussa.

Keskustelu: Mitkä ovat nuorten mielestä tärkeimpiä oikeuksia ja kuinka ne toteutuvat?

LASTENSUOJELUPAKKA

Kortti nro 4 Sosiaalityöntekijä on sinua varten.

- Mitä muita oikeuksia sijaishuollossa olevalla nuorella on?
- Pohditaan kortin pohjalta myös sosiaalityöntekijän roolia nuoren sijoituksen aikana.

Tietoisuus sosiaalityöntekijästä

- Onko nuorella sosiaalityöntekijän yhteystiedot?
- Onko nuoren ja sosiaalityöntekijän kahdenkeskiset tapaamiset toteutuneet?

Kortti nro 11 Rajoitustoimenpiteet

- Uuden nuoren kanssa on hyvä tutustua rajoitustoimenpiteisiin ennakkoon.
- Jo sijaishuollossa olevan nuoren kanssa rajoitustoimenpiteitä voi kerrata ja keskustella mahdollisista kokemuksista.
- Rajoitustoimenpiteistä puhuminen lisää avoimuutta, keskustelevaa kulttuuria ja luo turvallisuuden tunnetta.

VINKKEJÄ

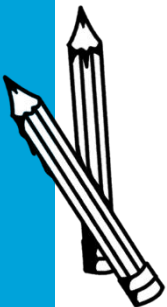
Kortti nro 8 Huostaanotto

- Sijoituksen ja huostaanoton perusteet voivat mennä nuorelta ohitse. Kortissa olevat kysymykset ovat tärkeitä ja niihin voi palata useamman kerran sijaishuollon aikana.
- Näistäkin kysymyksistä voi jutella nuoren lähipiirin kanssa.

Kysymyslista: miksi olet sijaishuollossa?

Ota puheeksi sosiaalityöntekijän tai omaohjaajan kanssa seuraavat asiat:

- Sijaishuoltopaikkani on ...
- Hyviä asioita siellä ovat...
- Epäkohtia tai asioita, joita pitäisi kehittää ovat...
- Mitkä ovat huostaanottoni / sijoitukseni perusteet ja tavoitteet?
- Miksi olen vielä sijoitettuna / huostaan otettuna?
- Miten voin itse vaikuttaa näihin asioihin?
- Mitä ammattilaiset voivat tehdä hyväkseni?
- Mitä vanhempani voivat tehdä hyväkseni?
- Mitkä ovat omat tavoitteeni liittyen edellä mainittuihin asioihin?
- Lisäksi haluaisin vielä tietää
(Voit kysyä jotain sijaishuoltopaikastasi tai muusta sijoitukseesi liittyvästä asiasta).

OHJAAJAPAKKA

Minä

- Minä
- Millainen olen?
- Minun käyttöohjeeni
- Omat jutut ja harrastukset
- Lempiasioita
- Arvot meissä
- Unelmat

Omaohjaaja

- Omaohjaaja
- Omaohjaajan kanssa
- Omaohjaajatyön välitsekkäus

Minun tarinani

- Elämäntarina
- Verkostokartta, sukupuu ja elämänjana
- Vireystila
- Tunteet
- Rakkaus
- Rajat
- Rauhoittuminen

VINKKEJÄ

Uuden nuoren kanssa

TUTUSTUMINEN

**MINÄ /MINUN KÄYTTÖOHJEENI/
MILLAINEN OLEN?/OMAT JUTUT/
LEMPIASIOITA**

- Tutustuminen on molemminpuolista, muista kertoa myös itsestäsi.

TAVOITTEIDEN ASETTAMINEN

- Kuinka usein vietämme omaohjaaja-aikaa?
- Milloin käymme läpi Oma Boxi –kortteja?
- Osallistuuko työskentelyyn useampi omaohjaaja?
- Mitkä ovat nuoren toiveet? Nuoren toiveiden huomiointi.

SUUNNITELMAN TEKEMINEN

- Mitä kortteja käymme läpi seuraavalla kerralla?

VINKKEJÄ

Tutun nuoren kanssa

MILLAINEN SUHDE MEILLÄ ON?

**MINÄ /MINUN KÄYTTÖOHJEENI/
MILLAINEN OLEN?/OMAT JUTUT/
LEMPIASIOITA**

- Ohjaaja tai nuori haastattelee. Voitte myös arvata toistenne vastauksia.

MITÄ OHJAAJA JO TIETÄÄ?

- Olemmeko työstäneet oikeita asioita?
- **UNELMAT/ARVOT/**
- **MENNEISYYS/RAJAT**
- Välitsekkaus, miten meillä menee?
- Tutustutaan korttien teemoihin. Mistä asioista meidän pitäisi vielä puhua? Valitkaa molemmat teemakortteja.

SUUNNITELMAN TEKEMINEN

- Mitä kortteja käymme läpi seuraavalla kerralla?

Vireystila

- Vireystilan tunnistaminen tärkeää, jotta arki sujuu. Omaan vireystilaan voi myös vaikuttaa.
- Vireystila vaikuttaa ihmisen psyykkiseen ja fyysiseen toimintavalmiuteen, tunteiden säätelyyn ja ajatukseen siitä, millainen minä olen.

1. Keskustelu nuoren kanssa vireystilan merkityksestä.
2. Oman kehon kuuntelun harjoittelu:
 - Oletko väsynyt/energinen/keskittynyt..?
 - Kuinka olet nukkunut?
 - Mitä olet tänään syönyt?
3. Tietoisuus siitä, millainen olo minulla on ja mihin pystyn tänään?
 - Ajattelenko johdonmukaisesti ja pystynkö keskittymään?
 - Pystynkö kestäämään kohonnutta vireyttä ja käsittelemään sitä?
 - Kykenenkö olemaan kiinnittyneenä nykyhetkeen?
4. Miten muutan vireystilani?

DUUNIA & HOMMIA

Yhdessä ja yksin

- Yhteinen tekeminen
- Yritetään tulla toimeen
- Myönteinen palaute
- Aikuinen on sinua varten
- Ystävä
- Yksin
- Ikävä
- #some

Arjen rutiinit

- Mun arki
- Mun huone
- Kouluarki
- Ammatti

Tsempparit

- Askel kohti unelmia
- Mahdollisuus!?

Terveys

- Terveys
- Mielenterveys
- Seksuaaliterveys
- Seurustelu
- Uni
- Päihteet

Väkivaltatietoisuus

- Turvallisuus
- Oikeudenmukaisuus
- #Some ja seksuaalinen häirintä
- Miten tunnistan väkivallan?
- Väkivallan eri muodot.
- Apua väkivaltaan
-
- Ei
- KYLLÄ
- TAUKO
- NUOREN OMA KORTTI

VINKKEJÄ

Yhteisön osallistaminen

Yhteisiä keskusteluaiheita

- Onko laitoksen sisällä teemoja, joista pitäisi puhua yhdessä, esim. nuorten välinen seurustelu, rajojen asettaminen (mitä kerron ja kenelle), #Some..

Pienryhmäkeskustelut

- Onko ohjaajalla teemoja, joista voisi keskustella pienryhmässä esimerkiksi omien nuorten kanssa?
- Mitä tietoa nuoret tarvitsevat?
Väkivalta/päihteet/seksuaaliterveys...

Keskustelut oman nuoren kanssa

- Anna omalle nuorelle tehtäväksi valita teema, josta hän haluaisi keskustella kanssasi kahden kesken.

DUUNIA & HOMMIA

"Sinussa on enemmän voimaa kuin ikinä uskotkaan."

NUORET KERTOVAT

MITEN TUNNISTAN VÄKIVALLAN?

Miten väkivaltaista tilannetta voi muuttaa?

"Alkaa tunnistamaan väkivallan muotoja. Ymmärtäminen, ettei jatkuva paska tunne ja altavastaaminen ole normaalia."

"Ymmärtää että vaikka välittäisi ja rakastaisi toista, se ei silti velvoita kestäämään väkivaltaa tai tekemään väkivaltaa."

"Kelalle itsensä kanssa menneitä kokemuksia, kuinka toimi, kuinka olisi voinut toimia eri tavoin, kuinka aikoo toimia seuraavalla kerralla?"

"Opettelee ilmaisemaan itseään terveellä tavalla, opettelee tuntemaan itsensä, opetella olemaan erimielä turvallisesti. On ihan ok olla erimielä."

Lähde: Nuorten väkivaltafoorumi 2019.
Ensi- ja turvakotien liitto, Pesäpuu & THL

Väkivallan tunnistaminen ei välttämättä väkivaltaiselle käyttäytymiselle voi sokea helppoa kertoa toiselle. Siksi väkivallasta tulla normaalia. Se voi alkaa pienestä ja n mutta pikkuhiljaa se voi raaistua ja muut

Väkivallan kokemus on hyvin yksilöllistä. väkivallan eri muodoista kertovaa korttia sisältöä aikuisen kanssa. Voit halutessas väkivallan muotoja olet nähnyt, kokenut

Väkivallan tunnistaminen on tärkeää. Sitten saa sanoa kokemuksille eikä pelko tai häpeä estä puhumasta.

YHTEINEN TEKEMINEN

"Hyvät asiat motivoivat."

Jokaisessa sijaishuoltopaikassa on yhteisiä asioita, joita tehdään porukalla. Voi olla yhteisiä päiviä, joita siivotaan, tehdään pihatöitä, kokataan, leivotaan, liikutaan tai lähdetään tekemään jotain nuorten mukaista kivaa tekemistä.

DUUNIA & HOMMIA

Käy läpi aikuisen kanssa:

Millaista yhteistä toimintaa sijaishuoltopaikassa? Mistä et pidä? Mitä haluaisit lisää? Kerro aikuiselle, mitä haluaisit tehdä.

Nuorten ideoita sinulle:

- ☐ Ajetaan autolla musiikkia kuunnellen
- ☐ Pelataan yhdessä lautapelejä
- ☐ Askarrellaan kortteja läheisille tai toisillemme
- ☐ Istutaan yhdessä alas ja keskustellaan asioista
- ☐ Keskustellaan omasta tulevaisuudesta ja uneksitaan
- ☐ Käydään läpi sääntöjä ja sisäistetään uusia sääntöjä
- ☐ Mitä muuta?

"Tule mukaan
yhteiseen toimintaan."

MUN ARKI

"Oon sijoitettu niin nuorena, että kaikki minkä elämässä osaan oon oppinut laitoksissa."

HERÄTYS
AAMUPESU
AAMUPALA
KOULUPÄIVÄ+LOUNAS
PÄIVÄLLINEN
LÄKSYT
VAPAA-AIKA
ILTAPALA
ILTAPESU
NUKKUMAANMENO

Käy läpi aikuisen kanssa sinun arkeesi liittyviä asioita. Arjesi on usein toistuvia rutiineja, joita pitävät huolta siitä, että muistat nukkua, syödä, liikkua, käydä koulua ja tavata sinulle tärkeitä ihmisiä.

Arjen päiväohjelma kertoo asioista, joita teet tietyllä kellonajalla. Toivottavasti koet päivittäiset tekemiset merkitykselliseksi ja pystyt ne itse vaikuttamaan omaan arkeesi.

DUUNIA & HOMMIA

Mistä hyvä arki sinun mielestäsi muodostuu? Mitä kaipaavat arkeesi lisää? Onko jotain mitä toivoisit vähemmän? Mistä pystyt itsenäisesti huolehtimaan päivärytmissä? Mitä sinun tarvitsee vielä harjoitella? Missä tarvitset apua? Minkälainen päivärytmi sinulla on viikonloppuna?

DUUNIA &
HOMMIA

MIELENTERVEYS

Mitä sinulle kuuluu?

DUUNIA &
HOMMIA

On ihan ok, että välillä ahdistaa, pelottaa, on surullinen tai tuntee pettymystä. Nämä kuuluvat mielenterveyteen. "Välillä on ok olla ihan paskana."

Hyvään mielenterveyteen kuuluu, että jaksat tehdä asioita eikä tunteet kuormita tai lamausta sinua, vaikka sinulla olisikin haasteita.

Jos mielialasi haittaa toimintakykyäsi ja koet elämässäsi paljon kärsimystä, niin voidaan puhua mielenterveyden häiriöstä. Häiriö voi olla ohimenevää tai se voi olla pitkäaikaista.

Vakava mielenterveyden häiriö voi lamauttaa sinut täysin. Voi olla, että sinulla on kokemuksia, jotka ovat romuttaneet toimintakykyäsi. Muista, sinun ei tarvitse selviytyä yksin vaan pyydä apua.

Jos olosi tuntuu toivottamalta ja sinulla on itsetuhoisia ajatuksia, niin ota ne puheeksi aikuisen kanssa. On tärkeää miettiä jonkun toisen ihmisen kanssa asioita, jotka vahvistavat sinua haasteidesi keskellä.

Miten koet oman mielenterveytesi?

ihän paskana 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 elämäni kukoistaa

